

PALVELUKUVAUS: Yhteisöllinen asuminen

Sisällys

1 Yhteisöllinen asuminen	1 2
Palvelun tavoitteet	2
3 Palvelun sisältö	3
4 Asiakasohjaus ja palvelujen toteutus	45
Henkilöstöä koskevat vaatimukset	6
6 Ateriat	9
7 Tilat	10
8 Vuokra	11

1 Yhteisöllinen asuminen

Yhteisöllinen asuminen on sosiaalihuoltolain 21 b §:n mukainen palvelu. Yhteisöllisellä asumisella tarkoitetaan hyvinvointialueen järjestämää asumista asumisyksikössä, jossa henkilön hallinnassa on hänen tarpeitaan vastaava asunto ja jossa asukkaille on tarjolla sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa. Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilölle, joka tarvitsee sitä sillä perusteella, että hänen toimintakykynsä on alentunut ja ohjauksen sekä huolenpidon tarpeensa kohonnut mielenterveyden haasteen, päihteidenkäytön tai jonkin muun erikseen arvioidun syyn vuoksi.

Yhteisöllistä asumista järjestetään henkilöille, jotka erityisestä syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisensa järjestämisessä. Yhteisöllistä asumista myönnetään asiakkaalle hänen yksilöllisten tuen tarpeidensa mukaisen ajan. Palvelu on lähtökohtaisesti kuntouttavaa sekä sen tarvetta arvioidaan säännöllisesti. Asumispalvelujaksojen aloitus ja kesto perustuvat sosiaalihuollon ammattihenkilön yhdessä asiakkaan kanssa tekemään arvioon asiakkaan tuen tarpeisiin vastaavista palveluista. Asumispalveluiden tavoitteena on auttaa asiakasta kuntoutumaan ja siirtymään asumispalveluissa kohti kevyempiä kotiin annettavia palveluita ja lopulta itsenäiseen asumiseen. Osalle asiakkaista palvelu voi kuitenkin olla toimintakykyä ylläpitävää ja pitkäaikaista.

Palveluntuottajan tulee työskentelyssään tunnistaa erilaisia palvelun käyttäjien erityispiirteitä. Tilaaja pyrkii varmistamaan, että asiakkaat sijoitetaan yksiköihin, jotka huomioivat asiakkaiden yksilölliset palvelutarpeet.

Asumisyksikön palvelua toteutettaessa tulee soveltaa Mielenterveyskuntoutujien asumispalveluja koskevaa kehittämissuositusta (STM 2007:13).

Yhteisöllisen asumisen palvelukokonaisuus on suunnattu täysi-ikäisille Keski-Suomen hyvinvointialueen asukkaille, joilla on mielenterveyden häiriöistä ja/tai päihde- ja riippuvuuskäyttäytymisestä tai muusta erityisestä syystä aiheutuvaa toimintakyvyn alenemista ja tuen tarvetta. Palveluun ohjattavien asiakkaiden palvelutarve arvioidaan yksilöllisesti.

Yhteisöllisessä asumisessa asiakkaalla tulee olla mahdollisuus hankkia palvelutarpeen mukaiset tukipaketit:

1. Päivittäiset ateriat; aamupala, lounas, välipala/kahvi/tee, päivällinen ja iltapala
2. Siivous
3. Pesulapalvelut/pyykkihuolto

Tarvittavat tukipalvelut sovitaan erikseen asiakaskohtaisessa palvelusuunnitelmassa (myönnetään asiakkaalle palvelusuunnitelman mukaisesti). Tukipalvelut hinnoitellaan erikseen.

2 Palvelun tavoitteet

Palvelujen tavoitteena on tukea asiakkaan kokonaisvaltaista hyvinvointia, toimintakykyä, omatoimisuutta ja osallisuutta sekä vahvistaa asiakkaan kuntoutumista. Palvelut vastaavat asiakkaan yksilöllisiä tarpeita ja tavoitteita. Asiakkaan saama tuki on kokonaisvaltaista ja siinä korostuu asiakkaan aito ja kunnioittava kohtaaminen, hyvä elämänlaatu sekä tyytyväisyys palveluihin.

Palvelukokonaisuuden tulee tukea asiakasta mielenterveyden oireiden hallinnassa ja tunnistamisessa. Palvelujen tulee myös tarvittaessa tukea asiakasta päihteiden käytön vähentämisessä sekä ehkäistä päihteiden käytöstä aiheutuvia haittoja.

Palveluntuottajan tulee pyrkiä tukemaan asiakasta osallistumaan yhteiseen toimintaan. Yhteiseen toimintaan osallistuminen ei kuitenkaan ole edellytys asumisen tuen saamiselle. Asiakkaan tulee kuitenkin sitoutua asumisyksikön yleisiin ja yhteisiin sääntöihin (esimerkiksi turvallisuuteen liittyvät) sekä asumisen tuen vastaanottamiseen. Palveluntuottajalta edellytetään joustavaa tuen järjestämistä asiakkaan yksilöllisten tarpeiden sekä tavoitteiden huomioimiseksi. Palvelujen tulee tukea asiakkaan osallisuutta sekä integroitumista yhteiskuntaan. Asiakasta kannustetaan löytämään voimavaroja ja tekemään omia suunnitelmia, joiden avulla hän pystyy elämään merkityksellistä ja antoisaa elämää sekä toteuttamaan päämääriään ja haaveitaan, esimerkiksi kohti opiskelua tai työelämää.

3 Palvelun sisältö

Työskentely asumispalveluyksikössä perustuu asiakkaan kanssa tehtyyn toteuttamissuunnitelmaan, jossa määritetään asiakkaan palvelujen tarkempi sisältö ja kuvataan palvelun tavoitteet. Se laaditaan yhdessä asiakkaan kanssa hänen yksilöllisten tarpeidensa mukaan joustavasti. Tavoitteista ja niiden toteutumiseen käytettävistä menetelmistä neuvotellaan yhdessä asiakkaan kanssa. Toteuttamissuunnitelma laaditaan asiakkaalle viimeistään kuukauden kuluessa asumispalvelun alkamisesta. Suunnitelman laatimiseen osallistuvat asiakas, tilaajan edustaja/-t sekä palveluntuottaja ja tarvittaessa asiakkaan muu verkosto (esimerkiksi läheiset). Palveluntuottaja kirjaa toteuttamissuunnitelman tilaajan edellyttämällä tavalla. Toteuttamissuunnitelma tarkistetaan vähintään puolen vuoden välein ja aina asiakkaan tilanteen/palvelutarpeen muuttuessa. Asiakkaan tilanteesta riippuen toteuttamissuunnitelman tarkistus voidaan sopia myös useammin.

Toteuttamissuunnitelman neuvottelujen koollekutsumisesta vastaa palveluntuottajan vastuhenkilö.

Toteuttamissuunnitelma tulee olla päivitettyä ja käytössä yksikössä välittömästi väliarvioiden jälkeen. Palveluntuottaja kirjaa toteuttamissuunnitelman tilaajan edellyttämällä tavalla.

Asumisyksikössä tulee nimetä asiakkaalle omatyöntekijä sekä hänelle varahenkilö.

Palvelukokonaisuus muodostuu asiakkaalle tarjottavasta kodinomaisesta, viihtyisästä ja asiakkaan henkilökohtaisia tarpeita vastaavasta asumisesta sekä hyvinvointia ja kuntoutumista edistävistä toimintatavoista. Asumispalveluja on toteutettava niin, että asiakkaan yksityisyyttä kunnioitetaan ja hänen osallisuuttaan tuetaan. Asumisyksikössä järjestetään kuntoutumista sekä sosiaalista kanssakäymistä edistävää, kirjallisen suunnitelman mukaista toimintaa. Palveluntuottajan tulee toimia tiiviissä yhteistyössä asiakkaalle olennaisten verkostojen kanssa (kuten asiakkaan läheiset, hoitotaho ja/tai sosiaalityöntekijä). Asiakkaiden vakaumusta kunnioitetaan ja huolehditaan hengellisestä hyvinvoinnista. Kalenterivuoden mukaiset juhlapyhät ja merkkipäivät huomioidaan yksikön toiminnassa.

Asiakasta aktivoidaan, ohjataan ja tarvittaessa avustetaan hänen päivittäisissä toiminnoissaan, esim. henkilökohtaisesta hygieniasta huolehtimisessa, ruokailussa (tarvittaessa myös ruuanlaiton ohjaus), siivouksessa, pyykinpesussa sekä lääkärin ohjeiden mukaisessa lääkehoidossa. Asiakasta ohjataan harjoittelemaan itsenäistä päätöksentekoa, raha- ja muiden asioidensa hoitamista, mielekästä vapaa-ajanviettoa sekä ihmissuhteiden hoitamista. Lisäksi ohjataan ja tarvittaessa avustetaan raha-asioiden huolehtimisesta (ei asiakkaan puolesta): vuokranmaksun huolehtiminen/seuranta, asiakasmaksualennuksien ja -maksujen huolehtiminen, etuuksien hakeminen sekä viranomaisasiat. Asiakasta tuetaan käyttämään sähköisiä palveluita.

Asiakkaan terveydentilaa on seurattava jatkuvasti, suunnitelmallisesti ja säännöllisesti. Asiakkaan terveydenhuollon palvelujen tarvetta selvitetään sekä ohjataan ja autetaan asiakasta hakeutumaan hänelle tarpeellisten palvelujen piiriin. Yksikön lääkehoito on järjestettävä asiakkaiden tarpeen mukaisesti. Kaikkien lääkehoitoa antavien asumisyksiköiden on laadittava lääkehoitosuunnitelma Fimean ylläpitämän Turvallinen lääkehoito -oppaan mukaisesti.

Asiakkaan tulee voida olla yhteydessä asumisyksikön henkilöstöön tarvittaessa päivä- ja ilta-aikaan (vähintään 12h) klo 7-21 välisenä aikana, myös puhelimitse tai viestitse. Yhteydenpito ja tapaamiset

asiakkaan kanssa eivät voi kuitenkaan toteutua pelkästään puhelimitse tai muiden etäyhteyksien välityksellä.

Sosiaalista kanssakäymistä edistävä toiminta (SKET) on suunnitelmallista ja monipuolista ohjattua toimintaa ja sitä järjestetään säännöllisesti päivittäin. Toimintaa suunnitellaan, kehitetään ja arvioidaan yhteistyössä asukkaiden kanssa yhteisökokouksissa (vähintään 2 x kk). Yhteisökokouksissa myös keskustellaan yhteisistä asioista, esim. toimintaperiaatteista, ja kokouksista laaditaan muistiot.

Sosiaalista kanssakäymistä edistävästä toiminnasta (SKET) laaditaan toimipistekohtainen vuositason suunnitelma sekä viikko- ja päiväsuunnitelmat. Yhteisön jäseniä ohjataan ja heille mahdollistetaan omaehtoinen toiminta erilaisissa ryhmissä. Toiminnan toteutumista arvioidaan vähintään vuositasolla asiakaskyselyillä ja/tai asiakasraadeissa.

Asumispalveluissa tavoitteiden saavuttaminen ja onnistuminen perustuu palvelun jatkuvaan arviointiin ja seurantaan yhdessä asiakkaan sekä tarvittaessa verkostojen kanssa. Perusteena on myös luottamuksellisen yhteistyösuhteen rakentuminen asiakkaan ja työntekijän välillä. Asiakas on keskiössä ja hänellä on päätäntävalta prosessin joka vaiheessa. Asiakasta tuetaan kohti oman elämän hallintaa vahvistamalla asiakkaan omaa identiteettiä. Asiakasta tuetaan omien vahvuuksien ja voimavarojen tunnistamiseen, ja rohkaistaan kokeilemaan myös omia rajoja, ylläpidetään toiveikkuutta oman elämänsä tavoitteiden saavuttamiseksi.

4 Asiakasohjaus ja palvelujen toteutus

Asumispalvelun myöntäminen perustuu asiakkaan kanssa tehtävään palvelutarpeen arviointiin. Tilaaja määrittelee asiakkaan palvelun tarpeen ja tekee palvelupäätöksen asiakkaan ohjaamisesta palvelun piiriin, palvelun jatkamisesta tai keskeyttämisestä. Kiinteänä osana palvelujärjestelmää on sopivan palvelun löytäminen oikea-aikaisesti kullekin asiakkaalle, mahdollisimman hyvä kuntoutuminen ja sitä kautta kevyempään palveluun tai itsenäiseen asumiseen siirtyminen. Tarvittava palvelutaso arvioidaan yhteistyössä tilaajan kanssa, jos asiakkaan toimintakyky muuttuu. Palveluntuottaja on velvollinen raportoimaan tilaajalle asiakkaan ajankohtaisesta tilanteesta ja muutoksista tilaajan määrittelemällä tavalla myös palvelun aikana. Palveluntuottaja on velvollinen ilmoittamaan tilaajalle, kun asiakkaan kuntoutuminen on edistynyt siten, että hänen siirtymistään kevyempään palveluun tai itsenäiseen asumiseen voidaan alkaa suunnittelemaan.

Tilaaja varmistaa palvelun tarkoituksenmukaisuuden ja oikea-aikaisuuden ennen palvelun piiriin ohjaamista ja palvelun aikana. Tilaajalla ja asiakkaalla on oikeus käydä tutustumassa palveluntuottajan toimintaan ja toimintayksikköön ennen asumispalvelupäätöksen tekoa. Tilaaja ohjaa asiakkaita palvelun piiriin ottaen huomioon asiakkaan edun, yksilölliset tarpeet ja toiveet sekä palveluntuottajien etusijajärjestyksen, asiakaspalautteet sekä palveluntuottajien kapasiteetin. Palveluntuottajan on huolehdittava siitä, että jokapäiväisissä toiminnoissa jokaisen asiakkaan perustarpeet täytetään. Asiakkaan hoidossa ja kohtelussa on noudatettava ihmisarvoisen

asiakkuuden eettisiä periaatteita, joita ovat itsemääräämisoikeus, voimavaralähtöisyys, oikeudenmukaisuus, osallisuus, yksilöllisyys ja turvallisuus.

LUONNOS

Asiakkaan asumiseen, terveydentilaan tai päihteiden käyttöön liittyviin haasteisiin tulee puuttua varhaisessa vaiheessa. Kriisitilanteissa ja asumispalvelun jatkon edellytysten haasteissa palveluntuottajan tulee säännöllisesti kontaktoida ja tavoitella asiakasta. Tällaisia tilanteita ovat esimerkiksi asiakkaan jättäessä vuokran maksamatta, asiakkaan laiminlyödessä sovittuja tapaamisia tai asumisen sääntöjä tai mikäli asumisen jatkamisen edellytyksissä on muita haasteita. Asumista ei voi missään tilanteessa päättää asumispalvelujen palveluntuottajan yksipuolisella päätöksellä, vaan siitä tulee olla yhteydessä palvelun tilaajaan ja muuhun asiakkaan verkostoon. Myös muutokset asiakkaan palveluntarpeessa neuvotellaan aina tilaajan kanssa.

Asiakkaalta perittävät maksut

Sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksujen perimisessä sovelletaan lakia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista (734/1992), jäljempänä asiakasmaksulaki, lakia sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuista annetun lain muuttamisesta (1201/2020) ja asetusta sosiaali- ja terveyden huollon asiakasmaksuista (912/1992), jäljempänä asiakasmaksuasetus. Yhteisöllisestä asumisesta ei säädetä erikseen asiakasmaksulaissa tai -asetuksessa vaan yhteisöllisessä asumisessa sovelletaan jatkuvan ja säännöllisen kotiin annettavan palvelun maksutaulukkoa sekä palvelukohtaisia hintoja. (Asiakasmaksulaki 10 c §, 10 e §, 10 f §, 10 g § ja 10 i § ja asiakasmaksuasetus)

Asumispalveluiden tukipalveluita hankitaan asiakaskohtaisesti ja tarveharkintaisesti. Tukipalveluista tehdään aina viranhaltijan palvelupäätös. Asumispalvelujen tukipalvelut (ateriapalvelu, pyykkipalvelu, siivouspalvelu) on hinnoiteltu erikseen, ja niiden hinnoittelu on sidottu Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston vuosittain määrittelemiin asiakasmaksuhintoihin.

Ateriakustannukset laskutetaan toteutuneiden ateriapäivien mukaan. Asiakkaiden on myös mahdollista halutessaan ostaa vain yksittäisiä aterioita. Lääkärin määräämät erityisruokavaliot sisältyvät ateriamaksuun. Asiakkaille maksullisten aterioiden hinnoittelussa (asiakasmaksut) noudatetaan Keski-Suomen hyvinvointialueen aluevaltuuston vuosittain määräämiä tukipalveluiden asiakasmaksuhintoja:

Ateriamaksu saa olla korkeintaan aluevaltuuston vahvistaman asumispalvelun ateriamaksun verran (hinnantarkistukset aluevaltuuston päätöksellä mahdollisia): 17,40 e / vrk / hlö (Alv 0 %).

Ateriakohtaiset hinnat:

- Aamupala/aamupuuro/iltapala 3,40 € / kpl
- Lounas 8,40 € / kpl
- Välipala/kahvi 2,60 € / kpl
- Päivällinen 7,40 € / kpl
- Kotiin toimitetut kylmät ateriat 10,50 € /ateria tai Menuumat ateria. Ateriamaksuun sisältyy kotiinkuljetus.

Raportointi

Asiakkaan saamasta asumisen palvelusta ja sen tavoitteissa etenemisestä raportoidaan asiakaskohtaisesti tilaajan määrittelemällä tavalla. Raportissa peilataan palvelulle asetettuja tavoitteita asiakkaan ajankohtaiseen tilanteeseen. Raportoinnin tarkoituksena on tukea asiakkaan asumispalvelun ja kuntoutumisen arviointia. Asiakkaan tulee osallistua raportin sisällön tuottamiseen. Raportille tulee kirjata ainakin seuraavat asiat:

1. Asiakkaan fyysisen ja psyykkisen voinnin ajankohtainen tilanne
2. Asumisen toteuttamissuunnitelmaan kirjatut tavoitteet ja mitä tavoitteiden saavuttamiseksi/työstämiseksi on raportointijaksolla tehty. Suunnitelman päivittämisen ajankohta.
3. Asiakkaan kanssa toteutunut yksilöllinen työskentely

Tilaja varaa oikeuden ottaa käyttöön sopimuskauden aikana raportointia avustavia työkaluja/ohjelmia.

Omaavontasuunnitelma

Palveluyksikön päivittäiseksi työvälineeksi on laadittava omaavontasuunnitelma, johon palveluntuottaja kirjaa laadun varmistamisen ja kehittämisen toimenpiteet. Palveluyksikölle laadittavan omaavontasuunnitelman on katettava kaikki palveluysikköön kuuluvat sosiaali- ja terveystyöpalvelut, mukaan lukien alihankintana tuotetut palvelut. Palveluntuottajan on julkaistava omaavontasuunnitelma julkisuutta edistävällä tavalla, esimerkiksi verkkosivuilla. Lisäksi omaavontasuunnitelma on pidettävä julkisesti nähtävillä palveluysikössä.

Ilmoitusvelvollisuus

Palveluntuottajan on ilmoitettava välittömästi palvelun tilaajalle ja valvontaviranomaiselle, jos palveluntuottajan omassa tai alihankkijan toiminnassa ilmenee asiakas- ja potilasturvallisuutta olennaisesti vaarantavia epäkohtia.

Lisäksi palveluntuottajan on ilmoitettava asiakas- ja potilasturvallisuutta vakavasti vaarantaneet tapahtumat, vahingot tai vaaratilanteet sekä muut sellaiset puutteet, joita palveluntuottaja ei ole kyennyt tai ei kykene korjaamaan omaavontavallisin toimin.

5 Henkilöstöä koskevat vaatimukset

Yhteisöllisen asumispalvelukokonaisuuden palveluntuottajan henkilökunnan tulee täyttää palvelua koskevien ajantasaisten lakien, kuten sosiaalihuoltolain vaatimukset sekä valvovan viranomaisen vaatimukset. Palveluntuottajan tulee huomioida, että palvelua ohjaavat lait, valvovan viranomaisen vaatimukset ja suositukset voivat muuttua. Palveluntuottajan on noudatettava aina ajankohtaisia ohjeita ja suosituksia.

Sosiaali- ja terveysalan henkilöstön kelpoisuusehdoissa tulee noudattaa voimassa olevaa lakia sosiaalihuollon ammattihenkilöistä (817/2015) sekä lakia terveydenhuollon ammattihenkilöistä (559/1994). Sosiaali- ja/tai terveydenhuollon koulutuksen saaneet henkilöt tulee olla rekisteröitynä Sosiaali- ja terveysalan lupa- ja valvontavirasto Valviran ylläpitämään sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöiden keskusrekisteriin (JulkiTerhikki/JulkiSuosikki). Palkatessaan sosiaali- tai terveydenhuollon ammattihenkilöstöä, palveluntuottaja sitoutuu tarkistamaan henkilön tiedot rekisteristä.

Toimintayksiköllä tulee olla nimettynä terveydenhuoltolain (1326/2010) 57 §:n mukainen vastaava lääkäri, joka vastaa toimintayksikön terveydenhuollosta ja lääketieteellisestä toiminnasta sekä hyväksyy myös toimintayksikön lääkehoitosuunnitelman ja työntekijöiden lääkeluvat. Toimintayksikön tulee olla yhteydessä oman alueen sote-asemalle toimintayksikön vastuulääkäriin nimeämiseksi.

Vastuuhenkilön muutoksista tulee aina ilmoittaa tilaajan sopimussyntetshenkilölle sekä valvovalle viranomaiselle. Lisäksi ajantasainen henkilöstöluettelo tulee toimittaa tilaajalle aina pyydetessä. Yhteisöllisen asumisen yksikössä henkilöstöä tulee olla tavoitettavissa ja läsnä asiakkaille määritellyn palvelutarpeen mukaisesti joka päivä (vähintään 12 h) klo 7–21 välisenä aikana vuoden jokaisena päivänä. Yhteisöllinen asuminen ei vaadi henkilökunnan jatkuvaa läsnäoloa yksikössä. Tarvittaessa asukkailla tulee olla mahdollisuus hälyttää apua yöaikaan puhelimitse. Asiakkailta tulee olla käytettävissään puhelin hätätilanteita varten. Palveluntuottaja on vastuussa siitä, että henkilöstöä on aina riittävästi ja henkilöstörakenne vastaa jokaisessa työvuoressa asiakkaiden määrää ja palvelutarvetta. Palveluntuottajan tulee huomioida edellä mainittu vaatimus henkilökunnan määrässä ja rakenteessa jokaisessa työvuoressa, myös loma-aikoina. Palveluntuottaja vastaa siitä, että asiakas saa hänelle myönnetyn palvelun asiakassuunnitelman ja toteuttamissuunnitelman mukaisesti. Lisäksi yhteisöllisen asumisen yksiköissä on järjestettävä säännöllisesti sosiaalista kanssakäymistä edistävää toimintaa (SKET).

SKET-toimintaan tulee olla riittävä henkilöstöresurssi ja työntekijöillä riittävästi osaamista. Yhteisöllistä toimintaa koordinoi tehtävään nimetty vastaava työntekijä (SKET- vastaava). Sitä voivat toteuttaa myös vapaaehtoiset ja kolmannen sektorin työntekijät. Palveluntuottaja vastaa tarvikkeiden hankinnasta.

- Työntekijöiden koulutus ja osaaminen tulee vastata asiakkaan kanssa tehtäviä työtehtäviä.
- Mahdollisimman suuri osa työajasta käytetään asiakastyöskentelyyn. Yksikössä tulee pyrkiä siihen, että päivittäiskirjaukset tietojärjestelmiin tehdään yhdessä asiakkaan kanssa.
- Palveluntuottaja vastaa siitä, että työntekijät voivat toimia ammattieettiset velvoitteet huomioon ottaen.
- Jokaisessa työvuoressa on oltava vähintään yksi (1) sosiaali- ja/tai terveydenhuollon perustutkinnon suorittanut henkilö, joka on saanut lääkehoitokoulutuksen ja jolla on voimassa oleva lääkelupa. Sairaanhoidajan tutkinnon suorittaneella työntekijällä tulee peruslääkeluvan lisäksi olla suoritettuna PSYK Mielenterveyden häiriöiden ja päihderiippuvuuden lääkehoidon osuus.
- Toimintayksikön henkilöstöllä tulee olla voimassa oleva työsopimus ja työntekijöillä tulee olla laadittuna tehtävänkuvat. Työntekijöiden tehtävänkuvien ja vastuiden on vastattava työntekijän

koulutusta ja osaamista.

LUONNOS

- Toimintayksikön työntekijöiden työsuhteessa noudatetaan ajantasaista lakia sekä työehtosopimuksia.

Palveluntuottaja on vastuussa, että henkilöstöllä, joka vastaa asiakkaan hoivasta ja hoidosta, on oltava riittävän hyvä suomen kielen suullinen ja kirjallinen taito. Riittävä kielitaito tarkoittaa sitä, että henkilöstö ymmärtää suomea ja pystyy suomeksi keskustelemaan asiakkaan hoidosta asiakkaan, omaisten, lääkärin sekä muun henkilöstön ja yhteistyötahojen kanssa, pystyy tekemään tarvittavan dokumentaation ymmärrettävästi sekä suullisesti että kirjallisesti ja täyttää muutoinkin henkilökunnalle asetetut vaatimukset. Kielitaito voi olla edellä mainittua matalampi, mikäli henkilöllä ei ole vastuuta yksin asiakkaan hoivasta ja hoidosta.

Hoitohenkilöstön mitoitus ja pätevyys

Hoitohenkilöstön määrä on vähintään aluehallintoviraston tai Valviran edellyttämä sekä aluehallintoviraston hyväksymän yksikön toimintailmoituksen mukainen. Ajantasaiset ohjeistukset henkilöstötarpeen arviointiin löytyvät Valviran verkkosivuilta, mutta varsinaista mitoitusvaadetta ei yhteisölliselle asumiselle ole määritetty. Tilaaja edellyttää, että asumispalvelukokonaisuutta tuottaa pääosin palveluntuottajan oma henkilöstö.

Hoiva-avustajat voidaan laskea henkilöstömitoitukseen myös siltä osin, kun he osallistuvat suoraan asiakastyöhön. Avustavissa tehtävissä olevat työntekijät (esim. hoiva-avustajat ja hoitoapulaiset) eivät voi olla yksin työvuorossa. Lääkehoitoa toteuttavat ainoastaan siihen koulutetut sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilöt.

Välillistä työtä tekevää tukipalveluhenkilöstöä (keittiötyöntekijä, siistijä) ei lasketa hoitajamitoitukseen.

Asumisyksikön vastuuhenkilö

Asumisyksikön vastuuhenkilön kelpoisuusvaatimuksena on tehtävään soveltuva korkeakoulututkinto (terveydenhuolto- tai sosiaali- tai näitä vastaava opistoasteinen tutkinto), riittävä johtamistaito (esimerkiksi johtamisen erikoisammattitutkinto/lähiesimiehen ammattitutkinto/kahden vuoden työkokemus esihenkilötyöstä) sekä kokemusta mielenterveys- ja päihdetyöstä. Vastuuhenkilön vaihtumisesta tulee informoida kirjallisesti tilaajan sopimusyhteyshenkilöä sekä aluehallintovirastoa. Vastuuhenkilö lasketaan hoitotyöhön mukaan sillä osuudella, jonka hän tosiasiallisesti käyttää yksikön hoitotyöhön (alle 50 % kokoaikaisesta työajasta). Yhdelle vastuuhenkilölle määritellyn toiminta-alueen, palveluiden tai henkilökunnan määrän tulee olla sellainen, että vastuuhenkilö voi tosiasiallisesti vastata toiminnan laadusta ja asiakasturvallisuudesta.

Tiimivastaava

Yksikön lähiesihenkilöllä tulee olla nimetty sijainen (vastaavaa ohjaaja, tiimivastaava). Lähiesihenkilön/tiimin vastaavalla, joka esimerkiksi sijaistaa yksikön vastuuhenkilöä, on oltava

sosiaali- ja/tai terveysalan ammattikorkeakoulututkinto (tai aiempi vastaava opistotasoinen tutkinto) sekä työkokemusta asiakasryhmän parissa työskentelystä.

Muu henkilöstö

Hoitohenkilöstöllä tulee olla sosiaali- ja/tai terveydenhuoltoalan tutkinto. Hoiva-avustajana toimivalla tulee olla suoritettuna sosiaali- ja terveydenhuollon tutkinnon osat. Yksikössä tukipalvelutehtävissä työskentelevällä hoitoapulaisella ei ole tutkintovaatimuksia, mutta hänen tulee soveltua työskentelyyn mielenterveys- ja päihdeasiakkaiden kanssa.

Perehdytys ja täydennyskoulutus

Palveluntuottaja vastaa henkilöstönsä perehdytyksestä. Sosiaali- ja terveysalan ammattihenkilö on velvollinen ylläpitämään ja kehittämään ammattitaitoaan sekä perehtymään ammattitoimintaansa koskeviin säännöksiin ja määräyksiin. Palveluntuottajan tulee luoda edellytykset sille, että sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilö saa työssään tarvittavan perehdytyksen ja että hän voi osallistua ammattitaitonsa kehittämiseksi tarpeelliseen täydennyskoulutukseen. Uusien työntekijöiden ja sijaisten perehdyttämiseen tulee olla asumisyksikössä käytössä perehdytysohjeet sekä kirjallinen perehdytysuunnitelma.

Opiskelijat

Sosiaali- ja terveydenhuollon opiskelija voi toimia tilapäisesti tietyin ehdoin sen laillistetun tai nimikesuojatun sosiaali- ja terveydenhuollon ammattihenkilön tehtävissä, johon hän opiskelee. Opiskelijoiden toimimisesta tilapäisesti sosiaali- ja terveysalan tehtävissä tulee aina noudattaa ajantasaisia Valviran valtakunnallisia ohjeita ja ehtoja, erityisesti lääkehoitoa toteutettaessa. Opiskelija työskentelee aina johdon ja valvonnan alaisena. Palveluntuottajan täytyy arvioida, onko opiskelijalla suoritettujen opintojen perusteella riittävät edellytykset tehtävän hoitamiseen.

Mikäli yksikön vakinaiseen henkilökuntaan kuuluva hoitotyöhön osallistuva työntekijä hankkii ammatillista kelpoisuutta oppisopimuskoulutuksella työpaikallaan, hänen opiskelunsa aikana tekemänsä hoitotyön osuus voidaan lukea mitoitukseen samalla osuudella kuin ennen koulutuksen aloittamistakin.

6 Ateriat

Ateriat voidaan joko ostaa ulkopuoliselta toimittajalta tai valmistaa itse. Asiakkaille tulee järjestää päivittäinen ruokailu valtion ravitsemusneuvottelukunnan www.ravitsemusneuvottelukunta.fi

antamien voimassa olevien ravitsemussuositusten mukaisesti. Palveluntuottajan tulee turvata Asiakkaan riittävä nesteiden- ja ravinnonsaanti.

LUONNOS

Ateriapäivä (7 pv viikossa) tarkoittaa

- Aamupala
- Lounas
- Iltapäiväkahvi (sis. välipala, ei voi olla lounaan yhteydessä)
- Päivällinen
- Iltapala

Ruoan valmistuksessa mukana olevalla henkilökunnalla on oltava hygieniaosaamistodistus. (Elintarvikelaki 13.1.2006/23).

Ateriapaketti on tukipalvelu, jonka tarve määritellään asiakkaan palvelutarvetta arvioidessa yhdessä asiakkaan kanssa.

7 Tilat

Asumisyksikön tulee sijaista asiakkaan tarpeet huomioiden kohtuullisen etäisyyden päässä asiakkaan tarvitsemista palveluista. Asumispaikkaa valitessa on huomioitava asiakkaan yksilölliset tarpeet ja tavoitteet kuntoutukselle.

Asumisyksiköllä tulee olla toiminnan luonteeseen sopivat asianmukaiset tilat ja luvat. Tilojen ja huoneiden tulee täyttää valvovan viranomaisen sekä alla olevan mukaiset edellytykset. Tilojen tulee soveltua sekä yhteiseen toimintaan että yksilölliseen kuntoutumiseen. Yksikössä tulee olla yhteisöllisyyttä sekä sosiaalista kanssakäymistä edistäviä yhteistiloja.

Tilojen tulee olla viihtyisästi sisustetut, kodinomaiset, rauhalliset ja turvalliset sekä mahdollistaa asukkaiden yhteinen toiminta ja yksilöllinen kuntoutuminen. Jokaisella asiakkaalla tulee olla mahdollisuus omaan asuntoon ja asiakkaalle on aina varmistettava riittävä yksityisyys. Asiakkaan huone tulee olla asiakkaan lukittavissa ja avattavissa. Henkilökunnalla on oltava nopea pääsy myös lukittuun asiakashuoneeseen vaaratilanteessa.

Palveluntuottajalla tulee olla valmius lainata peruskalusteet tarvikkeineen (muun muassa sänky vuodevaatteineen, pöytä, tuoli, valaisin).

Palveluntuottajan tiloissa tulee olla vaarallisille välineille ja aineille varatut lukitut säilytyspaikat. Asumisyksikön piha-alue tulee olla turvallinen ja kulkureiteillä on helppo liikkua. Yleisten ja asiakkaan käytössä olevien tilojen tulee olla asianmukaisessa kunnossa. Asumista haittaavat korjaukset tulee suorittaa viiveettömästi ja mahdollisimman vähän normaaliasumista haitaten. Rakennettaessa uusia tiloja tai peruskorjatessa vanhoja tilojen tulee täyttää rakentamishetkellä voimassa olevat valtakunnalliset lait ja suositukset.

Toimintayksiköllä tulee olla lain edellyttämä pelastussuunnitelma sekä poistumisturvallisuusselvitys (Pelastuslaki 379/2011).

8 Vuokra

Asiakkaalta perittävän vuokran tulee olla kohtuullinen niin, etteivät asiakkaan toimeentulon edellytykset vaarannu. Asiakkaan kohtuullisiksi asumismenoiksi katsotaan enintään valtioneuvoston vuosittain hyväksymä eläkkeensaajan enimmäisasumismenoraajojen mukaiset kustannukset sillä alueella missä asumisyksikkö sijaitsee (sisältäen myös sähkön). Esimerkiksi (vuonna 2023) jos asumisyksikkö sijaitsee Jyväskylässä, saa asiakkaan huonevuokra olla enintään 712 € (sisältäen kaikki asumiskulut, <https://www.kela.fi/elakkeensaajan-asumistuki-enimmaisasumismenot>).
Palveluntuottaja on vuokranantaja tai välivuokraaja, ja asiakas on vuokralainen. Vuokrasuhteeseen sovelletaan asuinhuoneistojen vuokrauksesta annettua lakia. Asunnon vuokraamisesta laaditaan huoneenvuokralain mukainen vuokrasopimus palveluntuottajan ja palveluasumisyksikössä asuvan asiakkaan kesken.

Asumisoikeuden lisäksi vuokramenon tulee sisältää yhteisöllisessä palveluasumisen kokonaisuudessa:

- käyttösähkö- ja lämmityskustannukset
- lämmin-, kylmä- ja jätevesimaksu
- osuus mahdollisista yhteisistä wc-/pesutiloista, saunasta ja keittiöstä
- jyvitetty yhteisten tilojen asiakkaan käytössä olevat neliöt

Vuokra määräytyy asiakkaalle osoitettujen neliöiden suhteessa. Vuokra ilmoitetaan €/m²/kuukausi ja asiakkaan maksama kuukausivuokra saadaan kertomalle tämä asiakkaan oman huoneen neliömäärällä. Palveluntuottajan tulee huomioida neliövuokraa laskiessaan siihen mukaan jyvitetty yhteisten tilojen asiakkaan käytössä olevat neliöt.

Mikäli asumisyksikkö on ARA-kohde, noudatetaan vuokranmäärittelyssä ARA:n ohjeita ja ehtoja sekä yllä mainittuja ehtoja, kuitenkin niin, että asiakkaan asumismenojen tulee olla asumistukea määritettäessä KELAn hyväksymiä.

Vuokrasopimus laaditaan kirjallisesti viikon kuluessa asumisen aloittamisesta. Tilaajan on pyydettyä saatava kopiot allekirjoitetuista vuokrasopimuksista. Koska Tilaaja on vastuussa asiakkaiden sijoittamisen suunnittelusta, vuokrasuhteen irtisanomista suunniteltaessa palveluntuottajan on neuvoteltava asiasta ensin tilaajan kanssa.